

Vastine Järviselle

Professorikollega Teppo Järvinen esittää vastineessaan väitteitä, joita allekirjoittaneen on Depression Käypä hoito -työryhmän puheenjohtajana ja psykiatrian alan edustajana tarpeen kommentoida.

Suomalaiset psykiatrian alan Käypä hoito -suositukset perustuvat huolellisesti läpikäytyyn tieteelliseen näyttöön, ja niiden näytönastekatsaukset ovat kenen tahansa luettavissa. Järvisen väittämää ristiriitaa niiden ja tieteellisestä kirjallisuudesta ilmenevän evidenssin välillä ei kukaan ole osoittanut minkään hoitomuodon osalta. Suosituksemme ovat kokonaisuudessaan hyvin pitkälti linjassa muiden maiden hoitosuositusten kanssa, vaikka yksityiskohdissa toki löytyy eroja.

Masennuslääkkeiden teho ja haitat ovat jatkuvan julkisen keskustelun piirissä. Aiheesta on muodostunut itseään ruokkiva pysyvä media-ilmio omine sensaatiokirjoineen ja masennuslääkejulkiksineen. Tieteellistä aihetta tähän keskusteluun on vähän. Kymmenet meta-analyysit pohjautuvat pääosin samoihin vanhoihin rekisteröintitutkimuksiin, joista johdettujen meta-analyysien tulokset ovat numeerisesti hyvin yhdenmukaisia, aivan kuten odottaa saattaa. Julkaisemisharhan olemassaolo on hyvin tiedossa, ja se otetaan rutiinimaisesti huomioon. Eroja on löydöksen kliinisen merkittävyyden tulkinnassa. Järvisen mainitseva NICE:n luoma kliinisen merkittävyyden vaikutuskoon raja-arvo on perin mielivaltainen. Kuvaavaa

on, että NICE ei itsekään sovello sitä omista suosituksissaan.

Sensaatiokirjoja kirjoittava Peter Gøtzsche on tunnettu tutkija, jolla on komea julkaisuluettelo, mutta se ei takaa hänen väitteidensä todenmukaisuutta. Järvisen mainitsema esimerkki masennuslääkkeistä ja itsemurhariskistä kuvaa erinomaisesti Gøtzschen toimintatapa. Hän on toistuvasti julkisesti väittänyt – myös Helsingissä 9.3.2017 – masennuslääkkeiden kaksinkertaistavan itsemurhariskin. Itsemurhien määrä on Suomessa puolittunut samaan aikaan kun masennuslääkkeiden käyttö on lisääntynyt, ja todellisuudessa väitettä eivät tue hänen omat tutkimuksensaakaan. Mainitussa BMJ:n artikkelissa masennuslääkkeet eivät kokonaisuutena eroa lumeesta minkään itsetuho-päätetapahtuman suhteen (1). Lasten ja nuorten alaryhmän osalta havaittiin lähinnä itsemurha-ajatukset yleisemmiksi (3,0 % vs 1,1 %, suisidaalisuuden kerroin-suhde 2,39 [1,31–4,33]), mutta itsemurhayritysten määrässä ei ollut havaittavissa merkittävää eroa eikä kuolemantapauksia ilmennyt ainuttakaan. Väitteelle suurentuneista itsemurhakuolleisuudesta ei ole katetta. Lukija arvioikoon, mitä tämä kertoo hänen uskottavuudestaan.

Järvisen väitteet haluttomuudesta keskustella ja ongelmista vaikenemisesta ovat mielestäni perusteettomia. Lupasin itse tulla 9.3. keskustelemaan Peter Gøtzschen kanssa Järvisen isännöimään tilaisuuteen, mikäli saisin

siihen tasaveroiset lähtökohdat: saman verran aikaa, neutraalin otsikon ja puheenjohtajan, eikä tilaisuudessa markkinoitaisi Gøtzschen kirjoja. Järvinen itse ensin suostui tasaveroisiin lähtökohtiin, mutta veti sitten suostumuksensa takaisin.

Psykiatriyhdistys on tehnyt kollegiaalisuuskantelun Järvisestä siksi, että hän Psykologiliiton 8.11.2016 järjestämässä videoidussa tilaisuudessa esitti suomalaisten psykiatristen hoitosuositusten laatijoita korruptoituneiksi, muun muassa allekirjoittaneen nimeltä mainiten. Kuka siis leimaa ketä? Julkisten kunnianloukkausten esittäminen ei ole mikään yleinen kansalaisoikeus, ja siksi asiasta kanneltiin. Psykiatrian asiantuntijat saavat jatkuvasti osallistua julkiseen keskusteluun psykiatrisesta lääkähoidosta. Tämä on kuitenkin mielekästä vain, jos asialliselle keskustelulle on todelliset edellytykset. ■

KIRJALLISUUTTA

1. Sharma T, Guski LS, Freund N, Gøtzsche PC. Suicidality and aggression during antidepressant treatment: systematic review and meta-analyses based on clinical study reports. *BMJ* 2016;352:i65.

ERKKI ISOMETSÄ, psykiatrian

professori

Helsingin yliopisto

SIDONNAISUUDET

Johtokunnan tms jäsenyys (Helsingin yliopisto, psykoterapeuttikoulutuksen johtoryhmä), luontopalkkio (Suomen Lääkäriliitto, Farmasian päivät, Kognitiivisen psykoterapian keskus Luote Oy, Mehiläinen Oy), lisenssitulo tai tekijänpalkkio (Kustannus Oy Duodecim), muu palkkio (ylilääkärin osa-aikainen sivuvirka, HUS)

Mahdollinen jatkokeskustelu käydään nettisivuillamme.

TOIMITUS